

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Jof'a si Duminec'a.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28. franci.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru flacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Anu. **XLI**

Nr. 55.

Joi, 25 13 Iuliu

1878.

Votulu conferentiei electorale a romanilor din Transilvani'a.

Brasiovu, 24 Iuliu 1878.

Conferenti'a electorala a romanilor din Transilvani'a intrunita in Sibiiu s'a respicatu pentru continuarea politicea de resistentia passiva.

Candu omului i sunt legate manile si picioarele, candu preste acésta i se astupa si gur'a cá se nu póta strigá — elu nu este in stare a dá espressione dorerei si indignarei sale, decatu numai printr'unu murmuru, printr'unu protestu inadusitu. Unu asemenea protestu inadusitu a fostu passivitatea decretata, acuma a patr'a óra in timpu de noe ani de catra alegatorii romani din Transilvani'a.

Maghiarii, dupa ce au resturnatu vechi'a autonomia a Transilvaniei, dupa ce au decretatu fusiunea acestui principatu cu Ungari'a. anulandu totodata legile din 1863/4, cari garantau individualitatea politica-nationala a romanilor transilvani, dupa ce ne despoiara astfelu de tóte drepturile nóstre si ne lipsira de ori-ce reprezentatiune nationaia, croira o lege electorala esceptionala pentru Transilvani'a, prin care ni se restringe si dreptulu de alegere la diet'a maghiara intr'o mesura atatu de mare, incatu ori-ce reprezentare seriósá a poporului romanu, ori-ce activitate parlamentara a nóstra si atunci, candu amu aflá de bine si consultu a-o imbraçosia, devine a priori illusoria.

Este acést'a unu adeveru séu nu? Par' ca vedemu cumu voru veni marii politici maghiari din Clusiu, cari cate odata sciu se apretieze atatu de bine trist'a stare, in care a ajunsu poporul romanu din acésta tíera, si voru incercá din nou a ne dovedi, ca suntemu in retacire séu a ne onorá érași cu epitétulu de „agitatori fora consciintia.“ Ei, cari de unu timpu incóce lucréza multu in cifre, silindu-se in desiertu a aflá cuadratur'a circulului, voru voi se ne documenteze si de astadata cu cifre, ca poporul romanu in fapta condamna politic'a passivitatii, ca dorese cu nerabdare de a se impartasi fora nici o reserva de tóte bunatatile. ce i le ofera constitutiunea existenta si altele de aceste. Contrarii nostri politici numerandu adeca voturile date pro si contra in conferenti'a electorala romana din Sibiiu voru dice ca politic'a resistentiei passive a reesitu de astadata numai cá prin urechile acului, ca numerulu asianumitiloru „activisti“ a crescutu in cei trei ani din urma indiecitu si ca acést'a ar' fi o dovéda, ca politic'a guvernului face totu mai mari progresse la romani.

Se voru insielá fórté acei'a, cari voru socoti astfelu. Maghiarulu acél'a, care a asistatu la conferenti'a romana din Sibiiu, ii va poté asigurá despre acésta. Elu s'a dusu la conferentia, cá se constate extraordinariele conciste, ce credea, ca le-a facutu politic'a maghiara la romani si s'a intorsu de acolo tare desamagitu, „pentru-ca, dice elu, in tóta conferenti'a nu a afluatu nici unu romanu, care se tiena cu maghiarii.“

Aci in simpl'a acésta asertiune a acelui asistentu la conferentia culminéza gravitatea votului alegatorilor romani intr'uniti in Sibiiu. Nici unu romanu conscientiosu numéscase elu „activistu“ séu „passivistu“ séu ori cumu, nu póte aderá la politic'a maghiarisatória de astadi — despre acést'a ar' trebui se se convinga odata contrarii nostri.

Ar' fi tempulu odata, cá maghiarii se cunosca, ca poporul romanu niciodata nu 'si va renegá simtiementulu, ca niciodata nu va serutá vérg'a, cu care a fostu batutu. Déca ide'a luptei active politice a afluatu de astadata mai multi aderenti in conferentia, caus'a nu este ca acei'a ar' fi renuntyatu la aperarea drepturiloru poporului romanu, ar' fi desperatu in santieni'a causei loru

nationale, ci densii au crediutu numai, ca pe acést'a cale ar' poté se corespunda mai bine datoriei loru patriotice si romanesce.

Impacienti de a intrá in lupta, aderintii „resistentiei active“, cumu o numescu, ei au crediutu ca mementulu ar' fi favorabilu pentru intrarea in actiune si au staruitu in directiunea acésta. Candu inse li s'a disu: nu vedeti, ca ei au croitu legea alectorala astfelu incatu romanii se nu póta desvoltá o seriósá activitate parlamentara? — vocea loru a amutitu si au simtitu de odata greutatea plumbului ce apasa corpulu natiunei romane!

Salutamu cu satisfacere votulu conferentiei electorale a romaniloru transilvani, ca-ci elu sub impregiurarile de astadi a salvatu onórea natiunala. Acuma depinde dela noi cá se dovedimu maturitate politica observandulu cu conscientiositate, depinde dela noi, cá se cautamu cu diligintia remediele pentru imbunatatirea positiunei nóstre defensive.

Abstinentia constitutiunala.

Unulu din cei mai de frunte luptatori pentru egal'a indreptatire a poporului romanu din aceste tieri, cunoscutulu publicistu d. Vincentiu Babesiu, a publicatu dilele aceste sub titlulu: „Programa si respunsu amiciloru“, vederile sale asupra atitudinei ce ar' fi de observatu de catra romani fačia de alegerile pentru diet'a unгурésca. In acést'a programa, — din care primiramu si noi cateva esemplarie — d. Babesiu recomanda cu totadinsulu si romaniloru din partile ungréne si banatiane politic'a de abstinentia constitutiunala, pe care o definesce mai de aprópe, cumu vomu vedé mai josu. Program'a acésta este interessanta din mai multe puncte de vedere si regretamu numai, ca contienendu siese colóne tiparite — nu-o potemu reproduce intreaga. Vomu impartasi inse cetitoriloru nostri punctele mai esentiale dintr'ens'a si partea ei ultima, conclusiunile din cuventu in cuventu.

Dlu Babesiu incepe prin a constatá, ca romanii anume cei din partile ungréne si banatiane s'au bucuratu candu dela 1848, dér' mai vertosu dela 1861 incóci, au fostu chiamati la vieati'a si lupt'a parlamentara pe basea constitutiunei ungréresce. Ei adeca sperau ca voru poté ajunge la o cointielegere fratiésca cu unгурii si asia au participatu la tóte luptele electorale si la dieta . . . Altfeliu, dice, au procesu fratiiu din Transilvani'a. Densii, pe temeiulu autonomiei istorice a tierii loru, mai basandu-se si pe legile dela 1863/4 si pe parol'a imperatéscá din capulu locului nu se aretara atrasi de constitutiunea maghiara, mai vertosu ca ea li se impunea deodata cu uniunea-fusiune si cu unitatea si exclusivitatea nationala maghiara . . .

Dupa aceea dice, ca in tóte luptele sale partid'a nationala romana s'a condusu de urmatóriele adeveruri: a. Libertatea si cultur'a poporului e primulu postulatu alu statului modernu si supremulu factoru alu prosperitatii comune in statu. b. Cultur'a poporului nu se póte ajunge, decatu prin canalulu limbei poporului. c. Pentru realisarea libertatii poporului este neaperatu, cá afacerile sale imediate, publice si private, se-i se administre in limb'a lui propria, ear' drepturile sale constitutiunali se-i fia recunoscuté si respectate pe bas'a egalitatii politice.

Dlu Babesiu resuma apoi esperiintiele ce le-au facutu romanii luptandu in diet'a tieriiu pentru a face, cá maghiarii se ié in consideratiune acele mari adeveruri dicendu: „Dela 1861 si pana la 1878, in decursu de 5 diete, nu se póte citá unu unicu esemplu, unde vocea reprezentantiloru romani, intru interessulu poporului romanu, a drepturiloru sale politice, nationale si culturale, a usiurarii sórtei sale in acést'a patria a s'a stravechia, se fi afluatu apretiare la cei dela potere.“ Urmarea a fostu desilusionare . . . ura si inversi-

nare reciproca neimpacabila . . . domni maghiari pornira formalu resbelu de sugrumare a natiunaltatiloru, pe care si l'a facutu de problema cu deosebire guvernulu dlui Colomanu Tisza. „Astfeliu guvernene maghiare si organele loru, sub diferite preteste si prin diferite interpretari maestre si acele biete puçine dispositiuni, ce in trecutu, cá prin urechile acului s'au strecuratu in unele legi in favórea nationalitatiloru si limbelor nemaghiare, sciu se le delature incatu de locu nimeni nu le mai respecta.“

Mai departe intréba, ce e de facutu? si combatandu cu cuvinte temeinice pe acei fii „slabi de angeru“ ai poporului romanu, cari pentru unele favoruri personale sunt gat'a a se aruncá in braçiele guvernului, dice ca romaniloru din taber'a guvernului li sunt manile legate, inca nu ia veditu nimeni luptandu-se vreodata pentru drepturile si lipsele cele mari si multe ale poporului romanu! A alege romanii pentru dieta si a merge la dieta ar' insemná dér' intre impregiurarile de fačia séu a sprigini pe guvern pe calea funesta, pe care se afla, ceea ce ar' fi nedemnu si daunosu, séu a combate pe guvern, ceea ce ar' aduce dupa sine numai inversiunare ura si stricatiune si dupa esperiintiele facute nu s'ar' mai poté justificá. In fine face urmatoriele conclusiuni:

Politic'a, la care eu credu cá ne aviséza, ba chiaru ne constringu tóte impregiurarile bine companite e: politic'a de abstinentia constitutiunala. Adeca: renuntyarea séu abdicerea faptea la esercitiulu unoru drepturi constitutionalii illusorie, nefolositorie noue si totul. Retragerea manelor nóstre dintr'unu jocu falsu. Si acést'a tocmai din consideratiunile mai susu atinse, de necesitate, moralitate si patriotismu curatu. Diferinti'a între adeverat'a passivitate si între abstinenti'a constitutiunala — este evidentá. Ceea este unu midioculu de opositiune, cést'a este unu midioculu de reserva. Ceea, prin neparticipare la legelatiune, tinde a o impededá intru desvoltarea constitutiunei in directiune gresita; cést'a, dupa convingerea cá impededarea nu este cu potintia, i lasa celu mai liberu cursu, pentru cá — pe respunderea propria, neimpedecata de nime se-si faca ea insasi catu mai curendu de capu si dóra se ajunga a-si prinde cu man'a retacirea. Eca cum eu mi intipuescu si precizeza in resumata program'a politicea de abstinentia:

Constitutiunea de astadi a Ungariei dovedindu-se din destulu, cá nu este croita pentru noi Romanii, de orace ea pentru noi nu cuprinde conditiunile de existenta si desvoltare naturale, de prosperare morala si materiale: domni dela potere dovedindu-se de contrari aprigi ai acestoru conditiuni si netoleranti luptei nostre pentru ele; legea electorala si administratiunea publica magiara, precumu si majoritatile maghiare din Dieta facédu imposibile o reprezentatiune nationale echitabile si libera a elementului si interesseloru romane patriotice in Dieta: noi Romanii de sub coron'a Santului Stefanu, in adeveru si fapta n'avemu constitutiune, libertate garantata, parlamentu in acésta patria a nostra; lupt'a nostra constitutiunala de pon' acuma, urmata pentru scopulu de a ni castigá catu de puçinu locu alu nostru propriu in constitutiunea maghiara, remase nu numai fara de nici unu folosu, ma deveni in celu mai mare gradu stricatiunala atatu noue catu si patriei; astfelu déra noi pecatu timpu domni dela potere persistu si sunt sustienuti de mai susu in eschisivitatea si cu orbi'a loru la potere, noi din necesitate, patriotismu, intieleptiune renuntyamu la lupt'a constitutiunala si parlamentara, cedandu intregu acestu terenu loru, pe care si asia prin dispositiunile constitutiunei loru si prin impartirea dreptului de alegere, si-l'au asecuratu ei insisi numai siesie, lasandu-li prin urmare atatu binele catu si reulu ce voru produce, ne influintiatu de noi, cu totu cu responsabilitatea, cu laud'a si marirea séu caint'i'a, loru si numai loru! Ér' noi intru aceea cautandu-ne si concentrandu-ne activitatea pe alte terene, dóra mai puçinu in grate si periculoase, in totu casulu mai puçinu disputate si marginite, mai vertosu pe terenulu cultúrei, special-

